

LAKIALOITE 98/2005 vp

Laki kuntien valtionosuuslain, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosudesta annetun lain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä eräiden muiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnalle

Tämä lakialoite on rinnakkaisaloite hallituksen esitykselle HE 88/2005 vp, ja se liittyy vuoden 2006 talousarvioesitykseen.

Nopea väestönkasvu tai väestön nopea aleneminen tuottaa ylimääräisiä kustannuksia kunnille. Väestön väheneminen vaikeuttaa palvelutarjonnan sopeuttamista sen kysyntään, koska kiinteistä rakenteista ei pääse eroon. Väestön nopea kasvu taas aiheuttaa kunnille noin 10 000 euron ylimääräiset kustannukset kuntaan muuttajaa kohden investointeina lähinnä sosiaali- ja terveystoimen sekä opetus- ja sivistystoimen rakennuksiin. Se, että nopeasti kasvavat kunnat eivät ole kyenneet näitä kustannuksia kantamaan, on johtanut kaavoituksen hidastumiseen. Kunnilla ei ole varaa kasvaa nopeasti. Tämä taas on johtanut kaupunkirakenteen hajoamiseen kasvavilla kaupunkiseuduilla, koska muuttopaine on kohdistunut kaupunkikeskuksesta kauempana sijaitseviin kehyskuntiin.

Hallitus esittää nyt ylimääräistä tukea nopeasti kasvaville kunnille. Tuki olisi 38,65 euroa asukasta kohden niille kunnille, joiden asukasluvu on varainhoitovuotta edeltäneen kolmen vuoden aikana noussut yli 6 prosentilla.

Esityksessä on kaksi ongelmaa. Ensiksikin tuki kohdistuu kuntiin hyvin sattumanvaraisesti. Jos asukasluvun nousu jää yhtä asukasta vajaaksi, tuki jää kokonaan saamatta, mutta jos raja

ylittyy yhdelläkin asukkaalla, tuen saa kokonaan. Helsingin kaupungille yksi asukas voisi merkitä yli 21 miljoonan euron tulonlisäystä tai -menetystä. Siksi esitämme, että tuki muuttuisi liukuvaksi siltä osin kuin väkiluvun muutos ylittää tietyn rajan.

Toinen ongelma on se, että tässä muodossaan tuki entisestään vauhdittaisi kaupunkirakenteen hajoamista, koska prosentuaalinen raja sulkee suuret kaupunkikunnat kokonaan tuen ulkopuolelle ja tuki suuntautuu vain kehyskuntiin. Tämä on täysin takaperoista kehitystä.

Edellä olevan perusteella esitämme, että tukea jaettaisiin kunnille, jos niiden väkiluku on kolmen vuoden aikana muuttunut 4,5 prosentilla tai 3 000 asukkaalla. Tukea tulisi jokaista tämän rajan ylittävää asukasta kohden kasvavilla kunnilla 13 kertaa valtionosuuden henkeä kohden laskettu perusosa (364 euroa) ja väkilukuaan menettävillä kunnilla 38 kertaa valtionosuuden perusosa (1 064 euroa). Nämä luvut eroavat toisistaan, koska esitys on haluttu tehdä kustannusneutraalisti siten, että sekä kasvaville että väkilukuaan menettävillä kunnille suunnataan sama euromäärä kuin hallituksen esityksessä.

Todettakoon, että kasvavien kuntien tuki on vain kymmenes osa asukasluvun kasvusta aiheutuvista lisäkustannuksista.

Niiden kuntien lukumäärä, jotka saavat tukea asukasluvun kasvun vuoksi, kasvaa tämän esityksen mukaisesti yhdeksällätoista. Tähän joukkoon kuuluvat mm. Espoo, Vantaa, Tampere, Oulu ja Jyväskylä. Tukea saavien, asukaslu- kuaan menettäneiden kuntien määrä kasvaa pe- räti kolmellakymmenelläkuudella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat la- kiehdotukset:

1.

Laki

kuntien valtionosuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 4 §:n 3 mo- mentti sekä 5 ja 29 §,

sellaisena kuin niistä on 4 §:n 3 momentti laissa 1102/1997,

muutetaan 3 §, 4 §:n 2 momentti, 6 §, 8 §:n 3 momentti, 9 ja 11 §, 13 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 mo- mentti ja 27 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi mainitussa laissa 1102/1997, 9 § laissa 1360/2001, 16 §:n 3 momentti mainitussa laissa 1102/1997 sekä 27 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1061/1998, sekä

lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1360/2001, uusi 2 momentti ja lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

3—6 ja 8—11 §
(Kuten HE)

12 a §

Asukasluvun muutokseen perustuva lisä

Kunnat, joiden asukasluvun muutos kolmena varainhoitovuotta edeltävänä vuonna on ollut yhteensä vähintään 4,5 prosenttia tai 3 000 hen- keä, saavat asukasluvun muutokseen perustava- na lisänä euromäärän, joka saadaan kertomalla muutoskorvauskertoimella henkilömäärä, jolla

asukasluvun muutos ylittää mainitun rajan. Muutoskorvauskerroin on asukaslukuaan menet- täneillä kunnilla 13 kertaa valtionosuuden hen- keä kohden laskettu perusosa ja asukaslukuaan kasvattaneilla kunnilla 38 kertaa valtionosuu- den henkeä kohden laskettu perusosa.

13, 16, 27 ja 29 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

(2.—10. laki kuten HE)

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2005

Osmo Soininvaara /vihr
Marja Tiura /kok
Erkki Virtanen /vas
Juhani Sjöblom /kok
Tuija Brax /vihr
Irina Krohn /vihr
Jan Vapaavuori /kok
Rosa Meriläinen /vihr

Arto Bryggare /sd
Jyrki Kasvi /vihr
Oras Tynkkynen /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Erkki Pulliainen /vihr
Eero Akaan-Penttilä /kok
Heikki A. Ollila /kok
Sari Sarkomaa /kok